

Aankondiging cursus kalligrafie : Thomas Laudy

De opzet van de cursus van 4 workshops met nadere beschrijving:

1. Titel van de cursus

De kalligrafie van de heilige Schrift middels het *Unciaalschrift* (in Nederlandse versie).

2. Afgebakend werkstuk

Zelf opzetten en schrijven van het begin van het Johannes evangelie (Jh. 1, 1-17), in Unciaalschrift met op de achtergrond de *codex Amiatinus* (7de/8ste eeuw A.D.), een bijbelhandschrift in Latijns Unciaalschrift.

Nu in Scriptorium verband uitgevoerd in Nederlands transcript.

3. Thema van de cursus

Het eigenhandig schrijven in kalligrafisch schrift van de heilige Schriften behoort vanouds bij de studie van deze boeken en de overdracht ervan, wat ook blijkt uit de benamingen de *Schrift* (Hebr. Ketab, Gr. Graphe), voor deze boeken. De kalligrafie heeft diepe historische wortels in de geschiedenis van het religieuze boek en wordt op academisch (theoretisch) niveau bestudeerd door paleografen, gespecialiseerde schriftdeskundigen die actief zijn in verschillende wetenschapsgebieden en oude handschriften en de collecties daarvan bestuderen en evalueren.

Wat de bijbel boeken van Oude en Nieuwe Testament betreft, gaat het om geschriften uit de Hebreeuws-Joodse, Grieks-Christelijke, Latijns-Christelijke, Angelsaksische en Nederlandse tradities om enkele deelgebieden te noemen.

Ook hedendaagse kalligrafen zijn beroepsmatig nog steeds actief in deze velden en produceren prachtige exemplaren vanuit de kunstzinnig-ambachtelijke praktijk, die overigens verbonden is met een grondige scholing op technologisch en theoretisch vlak.

Zelf ervaring opdoen met deze kundigheid van de kalligrafie van de Schrift levert tal van nieuw inzichten op die voor de studie relevant en vooral ook heel stimulerend zijn. Het brengt oude handgeschreven tradities heel dichtbij de onderzoeker, de student en buitenuniversitaire belangstellenden, en biedt ook

persoonlijke aanknopingspunten voor verdergaande bekwaming en studie, met verrassende invalshoeken voor de hermeneutiek en homiletiek.

4. Inhoudelijke invulling van de workshops

Workshop 1 :

- Kennismaking en introductie.
- Praktisch: omgang met kalligrafiepen(nen).
- Penstand en basispatronen.
- 1ste verkenning van de lettervormen.

Workshop 2 :

- 2de verkenning van de lettervormen.
- Afstand tussen de letters in een woord.
- Afstand tussen twee woorden en de interlinie.
- Woorden schrijven in de praktijk.
- Opdracht.

Workshop 3 :

- Bespreking van resultaten en adviezen.
- Een korte tekst schrijven. Bladindeling.
- Over tekstkeuze en doel/bestemming van uw kalligrafie.
- Opdracht: een werkstuk maken.

Workshop 4 : Praktisch: Geheel uitwerken van Johannes proloog in kalligrafische verzen (stichologisch).

- Bespreking van de werkstukken.
- Varianten in Unciaalschrift.
- Evaluatie/Bemoediging en Afsluiting.

NB. Er wordt van uitgegaan dat er thuis ook serieus geoefend wordt. Dat bevordert de vaardigheid en de kwaliteit van het eindproduct in sterke mate.

5. **Materiaal en gereedschappen**

Deelnemers brengen zelf een kalligrafie vulpen set mee, verkrijgbaar in de kantoorvakhandel of Bruna.

5 mm ruitjespapier.

De docent verschaft de deelnemers voorbeeldbladen.

6. **Kosten plaatje**

4 workshops 200 euro pp. (gehele cursus). Studenten 50 euro pp. (gehele cursus)

7. **Aantal deelnemers**

maximaal 10 deelnemers.

8. **Agenda (zaterdagen)**

Workshop 1 : Zat. 5 okt.

Workshop 2 : Zat. 2 nov.

Workshop 3 : Zat. 7 dec.

Workshop 4 : Zat. 4 jan.

9. Tijd (middag cursus)

14.00-16.00.

10. Literatuur (achtergrond van cursus)

Noot: Er zijn wetenschappelijke werken over kalligrafie en paleografie, boekrollen en boeken, en specifiek op de ambachtelijke kunst gerichte naslagwerken daarover.

Handschrift: *Codex Amiatinus*, Florence, Bibl. Laur., Amiatino 1, Latijnse bijbel (7de/8ste eeuw), Vulgaat.

J. J. G. Alexander, *Insular manuscripts* (1978).

Chr. Calderhead, *Illuminating The Word : The making of te Saint John's Bible*,

K. Corsano, 'The first quire of the Codex Amiatinus and the Institutiones of Cassiodorus, in *Scriptorium*, (1987), pp. 3-34.

M. Drogin, *Medieval Calligraphy Its history and technique*.

E.I. Strubbe, *Grondbegrippen van de paleografie der Middeleeuwen*, 2 dln., Gent, 1964.

E. M. Thompson, *Introduction to Greek and Latin Palaeography*, Oxford, 1912.

D. W. Wilson, *Kalligrafie Technieken*, Hedel, 1996 (2de druk).

11. Locatie

PThU in VU gebouw (De Boelelaan 1105 in Amsterdam)

12. Aanmelden en praktische informatie

Aanmelden & inschrijven bij Scriptorium coördinator: stefanroye@hetnet.nl.

Aanbetaling vooraf en voldoen voor workshop 1.

Info over betaling, route en parkeergelegenheid ontvangt u na inschrijving.

Appendices : Afbeeldingen exterieur (1) en interieur (2 = Joh. Proloog) van Codex Amiatinus (Uncialenschrift in Latijn)

praecudio non remissentis
induct quos et apud magi
stros et sapientis corroborari se et he
tinos dicens in uando pressu
ra non habebitis sed comidite
ego uia mundum

xl Ad patrem de clarificatione sua
loquens discipulos prolix
et multam odia prosecutione
comendat passionem pro
nisi in uolente

xli Traditionis de passionis eius per or
dinem gesta narratur

xlii Resurrectionis similiter in uispe
statio declaratur quomodo
an edlene petro et iohanni
nuntium subleuatum corpus
de atheniamento quibus occur
rentibus ad reuersis ipsa post
modum in uisionem uisum a se
dum testamur hortulanum
quomodo cognito iubeatur
discipulis nuntiare

In principio erat uerbum
et uerbum erat apud deum
et deus erat uerbum
hoc erat in principio apud deum
omnia per ipsum facta sunt
et sine ipso factum est nihil
quod factum est
in ipso uisum
et uisum erat lux hominum
et lux in tenebris lucet
et tenebrae eam non com
prehenderant

Fuit homo missus a deo
cui nomen erat iohannes
hic uenit in testimonium
ut testimonium perhibe
ret de lumine
ut omnes crederent per illum
non erat ille lux
sed ut testimonium perhi
beret de lumine
erat lux uera quae in lumine
omnem hominem